

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 7. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

244611/905. Fiv.

Élő halak és halivadék szállítására nézve új, egy-
esleges határozmányok életbeléptetése.*)

Értesítjük érdekelt közegeinket, hogy 1906. évi január hó 1-től kezdve visszavonásig, de legkésőbb 1907. évi február hó 1-ig való érvényességgel az élő halak és halivadék szállítására nézve a magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon érvényes árúdíjszabás I. részében részes vasútigazgatóságok vonalain a következő határozmányok lépnek életbe:

Élőhalak. Halivadék.

1. Élőhal- és halivadék-küldemények vízben akár hitelesített, akár nem hitelesített edényekben felvételnek szállításra. Az ily küldeményeket más tárgyakat magukban nem foglaló, kü'ön fuvarlevelekkel kell feladni.

2. Hitelesített edényekben való feladásnál egy-egy edénynek ürtartalma 400 liternél, nem hitelesített edényekben való feladásnál pedig egy-egy edénynek bruttó-súlya 400 kg.-nál nagyobb nem lehet.

3. 50 liternél nagyobb ürtartalmú, illetőleg 50 kg.-nál nagyobb bruttosúlyú edényeknek lecsapható fogantyúkkal kell ellátva lenniök és pedig 250 liternél nagyobb ürtartalmú, illetőleg 250 kg.-nál nagyobb bruttosúlyú edényeknél a fogantyúk akként alkalmazandók, hogy azokat 4 ember kezelhesse.

4. Az edényeknek a víz kilocsosnásának lehető megakadályozása céljából megfelelő s az illetéktelen felnyitás ellen biztosítékot nyújtó zárókészülékkel kell ellátva lenniök.

5. A 150 liternél nagyobb ürtartalmú, illetőleg a 150 kg.-nál nagyobb bruttosúlyú edényekben szállítandó küldeményeket a feladó tartozik berakni, az átvevő pedig kirakni. Továbbá az ilyen küldeményeknél az esetben, ha a feladó külön kocsik kiállítását nem kí-

vánja (lásd a 8. a) pontot), követelhető, hogy a feladó útközben a vasút meghatározása szerint végzendő átrakásokról gondoskodjék.

A berakáshoz, kirakáshoz és átrakáshoz szükséges eszközöket a vasút kívánságára a feladónak és az átvevőnek magának kell szolgáltatnia.

6. A feladó kívánságára és költségére a feladási állomás a rendeltetési és átrakó állomást a küldemény elküldéséről magántávirattal értesíti. Az értesítésnek idejekorán való megérkezéseért a vasút felelősséget nem vállal. A feladónak a rendeltetési vagy átrakó állomással való közvetlen megegyezésére bízatik, hogy az értesítés az átvevőnek, vagy az átrakáshoz kirendelt harmadik személynek tovább adassék.

7. A küldemények rendszerint gyorsstehervonattal szállítatnak. A szállítás személy- és gyorsvonatokkal csak a vasúttal idejekorán való előzetes megállapodás és a küldeményeknek gyors árúként való feladása esetén történik. Személy- vagy gyorsvonatokkal való szállítás iránt azonban a vasút kötelezettséget nem vállal.

8. Amennyiben a fuvardíj fuvarlevelenkint legalább 1500 kilogrammért fizettetik, az alábbiak mérvadók:

a) A feladó külön kocsik kiállítását igényelheti melynek megrendelésére nézve a díjszabás I. rész A) szakaszának II. függelékében foglalt határozmányok érvényesek.

A vasút fentartja magának a jogot, hogy az így megrakott kocsikba saját belátása szerint más árúkat hozzárakhasson.

b) A feladó a 2. 3. és 4. pont alatti határozmányok betartására nincsen kötelezve.

c) Minden kocsihoz egy kísérő adható. (Lásd a 10. pontot).

9. A fuvardíjszabás a következőképp történik:

a) Gyorsárúként való feladásnál az I. teherárúosztály díjtételei szerint, avagy a mérsékelt gyorsárú díjtételei szerint, ha ez utóbbiak olcsóbbak.

b) Teherárúként való feladásnál a II. osztály díjtételei, fuvarlevelenkint és kocsinkint legalább 5000 kg.-ért

*) Megjelent a m. kir. államvasutak hivatalos lapjának 1905 decz. 30-án kelt 58. számában.

való díjfizetés esetén pedig az A) osztály díjtételei szerint.

Hitelesített edényekben való feladásnál a hitelesítési bélyeg szerint az edényen kitüntetett őrartalom minden megkezdett literje 1 kg.-nak vétetik számadásba, akár telve van az edény, akár nincs.

A nem hitelesített edényekben feladott küldeményeknél a bruttosúly a fuvardíj kiszámítása céljából mérlegelés útján állapítatik meg.

Ha a szállítás a feladó kívánságára és a vasút beleegyezésével gyorsvonattal történik, akkor a gyorsárúként való feladásnál esedékes fuvardíj 50%-nyi pótlékkal felemelve szedetik be.

10. A 8. c) pont alatt említett esetben a kísérő az odautazás alkalmával a B—II. fejezet 2. a) pontjában megállapított menetdíjat tartozik fizetni.

11. Élő halakat vízben, kisebb, könnyen elhelyezhető, könnyen kezelhető és a víz kifrecesenése ellen kellő biztosítékkal ellátott edényekben a III. osztályú utasok a személykocsikba is magukkal vihetnek.

A személykocsikba vitt ilyen edényekért, melyekre az utasok maguk kötelesek felügyelni, a podgyászszállítási díj fizetendő.

Egy-egy utas csak egy ilyen edényt vihet magával. A podgyászvevény a menetjeggyel együtt adandó át.

* * *

Ezzel kapcsolatban közöljük a vasútigazgatóságok által a fentiek végrehajtása tárgyában az állomásokhoz intézett utasítást is, mely szözszerint ekképen szó!:

Midőn e határozmányokat tudomásul és mihez tartás végett közöljük, felhívjuk egyúttal állomásainkat, hogy a halszállítással rendszeresen foglalkozó feleket e határozmányokról külön is tájékoztassák.

Az e határozmányok alapján szállított halküldeményekre vonatkozó rovatlapokon jelen rendeletünk száma idézendő.

A határozmányok 7-ik pontjára nézve utasítjuk állomásainkat, hogy a szóban lévő szállítmányokat a gyorsárú és romlandó teherárú szállítására kijelölt vonatokkal továbbítsák.

Az igénybe vehető alkalmas vonatok indulási idejéről és csatlakozásairól a feladók kellően tájékoztatandók, azon állomások pedig, melyeken halmeműek rendszeresen adatnak fel, ez adatokról megfelelő kimutatást is készítsenek és ezt a közönség tájékoztatása céljából szembe-tűnő helyen fügesszék ki.

Figyelmeztessék azonban a feleket, hogy a vasút csupán az üzletszabályzatban előírt szállítási határidő betartásáért szavatol.

Nagyobb halforgalommal bíró állomásaink s azon állomások, hol élő halszállítványok rendszerint átrakatnak, gondoskodni tartoznak arról, hogy a rakodáshoz szükséges munkások kellő számban rendelkezésre álljanak és a rakodáshoz szükséges eszközök (koresolyák stb.) jó állapotban kéznél legyenek.

Ügyeljenek érdekelt közegeink arra is, hogy a halmemű szállítványok a napnak, avagy télen a hidegnek huzamosabb ideig kitéve ne legyenek és erősen fűtött helyiségekben ne tároltassanak.

Megengedjük, hogy a feladó a fuvarlevélen az „élő hal” szót az árú feltűnőbb megjelölése céljából odairhassa. Ugyane célból a rovatlapokra az „élő hal” megjelölést kivétel nélkül minden esetben rá kell vezetni.

Az élő halakkal megrakott kocsik mindkét hosszoldalára élő hal feliratú bárcákat kell ragasztani. E 163. számú szállítványozási mintájú bárcát csakis azon állomásaink, melyeknek ezen bárcákra tényleg szükségük van, az első mérsékelt készletet a szokásos módon rendeljék meg. A nyomtatványlajstromot pedig a 73. oldalon a függélyes

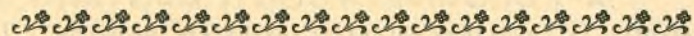
rovatok sorrendjében következőkép egészítsék ki: Bárca élő halakkal rakott kocsikra 40/50, bárca fogl. 9, 1, 20, 200 klf. 17, tömb. 10:7 fillér.

Azok, az üzletvezetőségek által kijelölendő állomások, melyeken a szállításhoz különösen alkalmas vonat a rendes hivatalos órákon kívüli időben közlekedik, kötelesek, amennyiben a helyi viszonyok megengedik, illetve kellő személyzet rendelkezésre áll, az egyes élő halküldeményeket a hivatalos órákon kívül is felvenni.

Az ily vonatokhoz feladásra kerülő élőhalak feladóitól állomásaink követeljük meg, hogy az illető szállítmányokat a feladási árúpénztárnál a hivatalos órákon belül előre jelentsék be és a rovatlap előzetes kiállíthatása céljából a teljesen kitöltött fuvarleveleket is előre beszolgáltassák.

A beszállítás idejét és helyét az állomás határozza meg.

A hivatalos órákon kívül érkező halküldemények kiszolgáltatása tekintetében az új 21/II. sz. utasítás 38. cikkének 4. 1) pontjában foglalt határozmányok mérvadóak.

A délvidék tógazdaságai.

Közli: Ivančić József mérnök.

Dolgozatomban néhány oly újítást kívánok ismertetni, amely nálunk Horvátországban nem csak bevált, de terjed is. Újításaink részben üzemiak, részben műszakiak, s közülök amaz a melegebb klíma folyománya.

Feltételezem, hogy mindazok, kik ezt olvassák, tisztában vannak a modern tógazdaság üzemével, főleg olyannal, amely hároméves turnusban folyik. Mindazonáltal kiemelem mégis ezen üzem legsarkalatosabb elvét, — nevezetesen azt, hogy *a halat csak addig tartssuk, míg ivarérettségét el nem éri* — mivel azontúl fejlődése már nem oly rohamos, mint addig. Köztudomás szerint a ponty a 3-ik nyár után éri el ivarérettségét. Azontúl fejlődése lassúbb, mert a táplálék jó része tej, illetve ikraképződésre használdik fel. Ezen jelenséget nemcsak a halaknál, hanem az összes gerinceseknél észlelhetjük. Az is ismeretes, hogy a halaknál az ivartermékek közül főleg ikrát már néhány anya után oly mennyiségben kapunk, hogy nemcsak saját céljainkra elegendők, de esetleg kereskedelmi szükségleteket is kielégíthet. Ebből önkényt következik tehát, hogy a pontyoknál a termés zöme, nem ikranyerésre, hanem fogyasztásra hivatott. Ebből az is világos, hogy a halak a betöltött harmadik évük után feltétlenül értékesítendőek. Igaz, hogy Németországban nagyobb súlyú halak termelése végett itt-ott *négy*, esetleg *ötéves* forgók is dívnak, csak hogy ilyen irányok ma már mind ritkábbak lesznek ott is. Ilyen meghosszabbított üzem csak steril, kimerült tavaknál, főleg túlsűrű népesítés mellett lehet indokolt. Modern fel fogás szerint, népesítsünk inkább gyéribben, avagy takarmányozzuk a halakat, ha szükséges, de az üzemet a minimumra rövidítsük. Így fejlődött gyakorlattá a napról-napra tért hódító *kétéves üzem!* A legtöbb tógazda azt vallja: Elégdjünk meg 1'0 — 1'2 kg-os potykákkal, mert ezzel elkerülhetjük a további évek kihelyezési, lehalászási és telepítési költségeit és az ezzel járó veszedelmeket, jobban mondvá veszteségeket. Másszóval azon iparkodjunk, hogy a halat minél kevesebbszer kelljen kézbe venni.

Tisztázandó azonban a kérdés hol és miképp eszközölhetjük ezt. Eleve megjegyzem, hogy a most mondandók Németországra, Csehországra és Magyarország északi

és közép részeire csak feltételesen állnak, míg a déli megyékre, továbbá Horvátországra és Boszniára föltétlenül érvényesül bízni.

Ugyanis a zágrábi I. megfigyelő állomás adatai szerint a következő temperatura-táblázat állítható össze:

Év	Hónap	H ő m é r s é k l e t							
		általános			közép		abszolút		
		közép	max.	min.	max.	min.	max.	min.	
1898	április	12·89	21·6	4·1	17·39	8·75	23·2	3·8	
	május	15·87	26·5	8·6	20·86	11·50	26·5	6·8	
1899	április	11·82	22·0	3·1	16·44	7·27	23·5	2·6	
	május	15·15	26·0	3·6	19·44	10·92	27·4	2·0	
1900	április	10·04	22·2	1·9	14·69	6·16	23·0	1·2	
	május	14·91	24·5	5·6	19·76	10·49	25·8	4·1	
1902	április	11·8	22·0	1·7	17·0	7·0	23·1	1·3	
	május	12·2	26·0	2·1	16·9	7·7	27·4	1·4	

Kitűnik ebből, hogy a hőmérséklet tekintetében április és május közt csak csekély eltérések vannak. Sőt az az abszolút max. és min.-okat feltüntető utolsó rovat sem mutat lényeges differenciákat. Látható továbbá az is, hogy sem áprilisban sem májusban nem állt a hőmérő egyszer sem „0°“ alatt, ami vizsgálódásaimra különösen fontos.

De nemcsak a kimutatásból, hanem általános megfigyelésekből is közismert tény az, hogy idelent nálunk az április rendszerint szép és meleg. Ebből folyik, hogy ezekben a zónákban a ponty már áprilisban elég intenzíve táplálkozik, sőt azt már márczius elején kezdi. Ugyancsak a tapasztalat bizonyítja azt is, hogy a táplálkozással együtt a hal nemi ösztöne is hamarabb ébred, úgyannira, hogy ahol az előfeltételek megvannak, a ponty már április elején megkezdja a földést. Szerintem ez az utóbbi körülmény döntő befolyással van az egész tenyésztésre, mit az összes általam létesített tógazdaságokban is beigazolvva láttam.

Mindeddig szentírásnak tekintettük azt, hogy „csak a fagyos szentek után ivassunk.“ Ez egy Német országból importált szabvány (? Szerk.), amely lehet, hogy ott csakugyan megállja helyét, de nem feltétlen szabály ami viszonyainkra. Tapasztaltam azt, hogy oly helyen, hol a fagyos szentek után ivattunk s az ivadékot Dubisch eljárása szerint kezeltük, öszre 6—8 dekás halacsakákat halásztunk le, mi a sűrű benépesítést tekintve kielégítő eredmény volt. Ott pedig, hol eszünk ágában sem volt ivatni, vagyis a leendő 3 nyarasok közt, öszre töménytelen ivadék akadt 15—20, sőt 25 dekás súlyban, s az előbbeninél éppen nem ritkább népesítés mellett. Így volt ez nemcsak egy tóban, hanem össze-vissza különböző nagyságú, de egyenlő kvalitású tavakban is. Nem a véletlen, sem pedig a talajminőségében rejlik ennek oka, mert hiszen egy és ugyanazon tóban mindkét eset előfordult, a 3 megfigyelési év folyamán. Véleményem szerint ez csak annak tulajdonítható, hogy a nem várt ivadék — áprilisi ivású, tehát majdnem 2 hónappal idősebb, mint a fagyos szentek utáni, vagyis szabályszerű ivadék. Azt hiszem, hogy az áprilisi vagyis korai ivadék nyár derekáig annyira fejlődik, és már emiatt is a júliusi és augusztusi meleg napokat sokkal jobban bírja kihasználni, mint a zsenge, fejletlen késői ivadék. Magyarán mondva a korai ivadék júliusra már megtanult falni, míg amaz csak tanul. Nézetem szerint csakis ezért lehet akkora különbség köztük, egyforma viszonyok mellett. Igen, de ebből aztán

egy másik nevezetes körülmény folyik a tenyésztőre nézve, az t. i. hogy az ilyen 15—20 dekás ivadék két nyaras korban, kellő népesítés mellett eléri az 1·0—1·3 kg.; holott ugyanoly népesítési arány mellett a késői ivadék két nyaras korában 0·5 kg. súlyú, s csak a harmadik évben, tehát egy egész esztendővel később lesz 1·5—1·6 kg.

Egy harmadik tény, amit konstatálnom kell az, hogy az áprilisi ivadékból lett 3 nyaras a harmadik évben rendszerint megivik, míg a késői, azaz a szabályszerű, csak kivételesen.

Ezen megfigyeléseket összefoglalva, nem mulaszthatom el azoknak, kik Magyarország déli részében vagy Horvát-Szlavonországban, illetve Boszniában üznek tógazdaságot, azt a tanácsot adni, térjenek át kétéves üzemre és elégedjenek meg 1·1—1·3 kg. átlag súlyú hallal. Három éves üzemet itt a korai ivás miatt csak 20% csukával lehet folytatni. Hogy a kétéves üzem jogosultságát és előnyét bebizonyítsam, tegyünk a II. és III. éves üzemre összehasonlító számítást.

Először III. éves üzemre:

100 kat. holdból III. éves üzem mellett az 1 : 3 : 6 arányú tagolás alapul vitelével kereken 60 kat. hold a pénztermő rész, míg a többi csak előkészítő. Ha mindkét esetben feltesszük, hogy a holdankinti hozam 100 kg. (természetesen ez csak viszonyszám), úgy a harmadik év végén lesz a piacra adható súly holdankint 100 db. a 0·5 kg. anyaggal népesítve

$$60 \times 100 + 60 \times 100 \times 0.5 = 9000 \text{ kg.}$$

Ennek értéke a 1·20K kitesz 10,800 K. Ez a tógazdaság bruttó jövedelme. Miután összehasonlításról van szó a regie költségek ugyanazok, tehát nem érdekelnek.

Lássuk most ezen számítást II éves üzemre: Feltéve ugyanazt a tógazdaságot, tehát azonos termőképességet, a területi arány az ivadék és lehalászó tavak közt 17 : 83. Vagyis a direkte pénztermő terület itt 83 kat. hold. Az össztermés lesz (pro kat. hold megint csak 100 kg.).

$$83 \times 100 + 83 \times 100 \times 0.2 = 9960 \text{ kg. vagyis közel } 10 \text{ q-val több mint előbb.}$$

Ha ezek árát 1·10 K-t teszszük, még mindig 10,956 K-t kapnánk érte. Pedig hogy az 1·2 kg. és a normális 1·5 kg.-os ponty közt 10 fillérnyi árkülönbség legyen alig hihető.

Egyről azonban egészen bizonyosak lehetünk, s ez az, hogy a halkereskedő szivesebben veszi meg 1·10 K-ért az 1·2 kg.-os pontyot, mint 1·20 K-ért az 1·5 kg.-os példányt — annyival is inkább, mivel ő detailban az 1·2 és 1·5 kg.-ost egyenlő árért adja el (? Szerk.).

De nemcsak a nagyobb termés, hanem az üzemi költségek tekintetében mutatkozó különbségek is nagyban emelik a kétéves üzem versenyképességét. A II éves üzem olcsóbban dolgozik, tehát olcsóbban is adhat. Olcsóbban dolgozik azért, mert megtakarítható egy kihelyezés, egy teletetés és egy lehalászás költsége. Azonkívül mert nagyobb ivadékkal dolgozik, kisebb a kallódás és végül elesik egy kihelyezés, egy lehalászás és egy teletetés vesztesége. Világos, hogy ezek mégjobban a II éves üzem javára billentik a mérleg serpenyőjét, nem is szólva arról, hogy gazdaságosabb volta azért is szembeszökő, mivel az üzem magában véve is egyszerűbb.

A mai sietős világban a lassú potykának is jobban kell sietnie a fogyasztó asztalára. Am a két éves üzemnél, egy ujonnan létesített tógazdaság már a második év múlva teljes üzembn van, míg a három éves üzemű egy évvel később ad csak hasznot. „Thine es Money“.

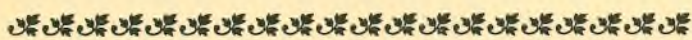
A dolog lényege ezen kétéves üzemnél a korai és

jól fejlett ivadéokban rejlik. Ezért ne helyezünk ki holdankint 600—700 drbnál többet.

Mint említém, ezen kétéves üzem valószínűleg csak a délebb vidéken prosperálhat, hol az április szép és meleg; nincs azonban kizárva, hogy egyes években másutt is kivihető. Mindenesetre tanácsos minden esztendőben megpróbálni, s amely évben az áprilisi idő beüt, nyert ügyünk van, a többi magától megy. Mindössze egy pár anyahallal kell többet kéznél tartani és egy-két ivótóval többet építeni, ami azonban nem vész kárba különben sem. E kérdés megítélésénél figyelembe veendő még az is, hogy a délibb vidéken a hal márcziustól október végéig nő, tehát majdnem 2 hónappal azaz $\frac{1}{3}$ -al tovább, mint pl. Németországban, ami a végeredményre jelentős befolyással van.

A következőkben egy síkvidékű kétéves üzemű nagyobb tógazdaság terveit óhajtom bemutatni, annak kapcsán ismertetve egypár műszaki újítást.

A szobaaquárium és lakói.

Irta: Krenedits Ferencz.

(Folytatás.)

Nálunk, hol az aquáriumok létesítése még csak a kezdet-kezdetén áll, beszerzés tekintetében úgyszólván teljesen saját utánjárásunkra vagyunk utalva és legkényelmesebbnek látszik ha a rendszerint az egyes üvegkereskedésekben forgalomba hozott arany-, vagy ezüsthalak közül vásárolunk néhányat; korántsem czélszerű azonban, ha aquáriumunk egész vízterületét ezek által a kis halacsok által engedjük elfoglaltatni, ők ugyanis a halak világának már annyira „civilizált gyermekei“, hogy eredeti természetes mivoltukból éppen csak annyit őriztek meg, a mennyi életfentartásuk legszűkebb határai közt szükséges s így tehát legfeljebb csak csillogó-villogó tündöklésükkel vonják magukra figyelmünket, nagy alkalmazkodási képességükön és szelidségükön kívül azonban egyéb megfigyelésre módot nem igen nyújtanak s ezáltal mihamar teljesen megszokottá válnak. Arra, hogy aquáriumunk állandóan lekötve tartsa figyelmünket, szükséges, hogy abban minél több legyen a vízi élet eredeti természetességéből és változatos vadregényességéből.

Minden kezdőnek kétségtelenül már maga a „véletlen jó szerencse“ módot fog szolgáltatni arra, hogy hazai vizeinkből — az aquáriumi tenyésztésre alkalmasnak ismert halak közül — néhányat megszerezzen s ha majd azután a kezdő a vizek birodalmából lakásába varázsolt ezen eredeti képet már megkedvelte és annyira vonzóknak találja, hogy szabad óráiban szívesen elidőzik aquáriuma közelében és figyelmesen nézegeti az eléje táruló mozgalmas életet: úgy ezen a többé már nem ideig-óráig tartó kedvtelésre szánt aquáriumnak tökéletesebb berendezéseért és külföldi hal-különlegességek beszerzéseért bizonyára érdemes lesz némi anyagi áldozatot is hoznia.

Ily külföldi különlegességek — melyek rendszerint még csak nem is a mi világrészünk vizeiből valók; aquáriumi tenyésztésre azonban nálunk is igen alkalmasoknak bizonyultak — mindenekelőtt a Silurus számos válfaja között előforduló apróságok. Alig gondolná a laikus európai, hogy ennek a földrészünkön egyedül a leső harcsa (Silurus glanis) által képviselt halféleségnek Amerika, Ázsia és Afrika vizeiben, valamint az óceánban mintegy 100 családra osztott 500 válfaja van

és hogy a mily nehézkes és otromba a mi, 100 kilogramm súlyt is elérő s gyakran pár méteres leső harcsánk, olv fűgék és helyesek a valóban aquáriumi tenyésztésre kihalózkodó s kifejlődött állapotukban is csak alig pár centiméteres törpe harcsák „Zwergwels“ (Macrones vittatus) nyolcz hosszú „harcsa-bajúza“ első tekintetre elárulja, hogy a Silurusok közé tartozik. Két leg-hosszabb bajúzat, melyek nem ritkán még a test-hosszát is meghaladják, úgy tudja használni és ide s tova mozgatni, mint valami tücsök. Színezése és a hosszú nyolcz-sugaras hátúszonnyal koronázott testalkata igen változatos. Alapszíne pompás sötétbarna, mely egyik-másiknál sötétkékbe, esetleg olivzöldbe megy át e sötét alapszínen világos hosszúsávok futnak keresztül, mely színek a széles „fecske-fark“ felé mindinkább elmosódnak. Ha kiveszszük e fűgét a vízből furesán nyikkanó hangot hallat, a miért is „kis kedélyes“ (Fiedelmann „the fiddler“) jelzőkkel látják el a halkedvelők. Falánk, mint minden harcsa, mindent bekap a kis ragadozó, a mi csak neki való, leginkább kedveli azonban a „vakart“ húst. Van még e „törpe“ harcsánál is kisebb Silurus-féle halacska s ez a hamburgi érdeklődők körében nemrég oly nagy feltűnést keltő *Macrones tengara*. Sokkal régebbi, már Brehm idejében is jól ismert Silurus-féle, a legfeljebb 10 cm. hosszú, lapos testű *vulkán-harcsa*. (*Stygogenes cyclopus*, Arges és *Pimelodus cyclopus*). Igen érdekes kis aquáriumi-harcsa továbbá az amerikából származó *macska harcsa* „katzenwels“ (*Amiurus nebulosus*), ha eléggé kényelmes és megfelelő berendezésű helyet biztosítunk részére, úgy a fogságban is rászánja magát a tenyésztésre. Kelendő aquáriumi különlegesség a Délamerikából származó *pontozott pánczélos harcsa* „punktierte Panzerwels“ (*Callichthys punctatus*), kemény pikkelyekből képződő több soros paizsszerű takarójától nyerte nevét. Melluszonya tövises, azt mondják róla, hogy ennek segítségével szűkség esetén — ha pl. szárazság idején valamely pocsoljába künn szorúl — a legközelebbi vizig képes elvánszorogni. E halacska is igen alkalmas az aquáriumi tenyésztésre, mert csak alig pár centiméter nagyra nő és sajátos kinézetével magára vonja a figyelmet és e mellett könnyen is tenyészíthető. Mivel azonban igen nyughatatlanok és nagyon szeretik a víz fenekét túrni, miáltal más halak folytonos zaklatásnak lennének részükről kitéve, ezért igen előnyös, ha ezeket ép úgy, mint egyáltalán a nyughatatlan vérű — esetleg a többi aquáriumi hallal szemben ellenséges indulattal viseltető — halakat, a milyenek pl. a stichlingek is, külön aquáriumban tartjuk. Egyébként ezen apró aquáriumi harcsa-félék csaknem kimerítheteleneinek látszanak: minduntalan újabb különlegesség felől hallhatunk melyek érdekesnél-érdekesebb adatokkal gazdagítják a halak életviszonyairól szóló feljegyzéseket, Brehm pl. a *Harnischwels* (*Loricaria cataphracta*, dura, cirrhosa és *carinata*, *Plecostomus flagellarius*) felől szólva azt mondja, hogy ezen 20—25 cm. nagy halacsokból Schomburk utazásai közben Rupumuniában gyakran talált a homokos pandalban méternyi távolra a tenger vizétől, a mint a nedves homokban künn a szárazon pihentek. Feltételezi tehát róluk, hogy ezek is ép úgy, mint a pánczélos harcsa rövid szárazföldi útát képesek megtenni egy víztől a másikkig. Ugyanezen utazó Guianába való utazásában felfedezett egy szintén ezen családba tartozó legfeljebb 10—15 cm. hosszúra nőő halacsokát „Hartrücken“ (*Chaetostomus pictus*, *Callichthys* és *Ancistrus pictus*). Ez a hal is — akár csak valami picó — mindenféle vízi növényekből fészket épít magának és ezt gondosan őrzi és minden

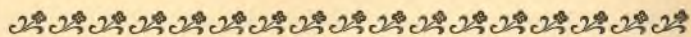
támadás ellen megvédeni iparkodik. Az építmény oly művészies „akárcsak valami szarka-fészek.“ Csak akkor hagyja el fészket, ha élelem után néz. „Anyai“ gondozása azonban nem válik hasznára, mivel ilyenkor könnyűszerrel fogható: egy kis kosarat a fészek nyílása elé tartanak, azután valami kis pálczikával megkopogtatják a fészek oldalát, mire a nagy haragra gerjedő hal, kitárt uszonyaival a kosárba rohan. Aquáriumaink részére a kőharcsafajok közül is előkerülnek egyes szép példányok s úgy látszik, hogy az Unióból küldött *csíkos kőharcsa* (*Noturus gyrinus*) fog közülök leghamarább elterjedni, mivel a rabságban ez is igen jól tenyészik és nincsenek valami nagy igényei. Valamennyi harcsafele — akár kicsi, akár nagy — igen falánk és „útonálló“ rabló: ha prédára lesnek, rendszerint az iszapba vonulva, meghúzzák magukat, a bajszuk hegye azonban folytonosan mozog, hogy a féreg látszatát keltve, azzal az elnyelhető parányi halacsákat lépre csalhassák. A Silurusok — mintha bizony attól félnének, hogy féktelen kannibálságukért ivadékaikban lakoltatja meg őket a végzet — tojásaikat rendszerint gödrökbe rakják, sőt némelyek még „fészket“ is készítenek és őrt állnak mellettük.

A halak gazdag világában sok olyan inyencz van, melynek a vizek bőséges tárháza nem nyújt eléggé változatos étlapot. Ugy látszik izletesebb nekik az, a minék még nem ázott ki az íze s ezért gyakran a vízen kívüli életre, a szárazföld felé fordítják sóvárgó tekintetüket és éberren leselkednek, vajjon nem hullat-e onnét valami jó csemegét számukra a véletlen. Úgyszólván valamennyi halnak gyengéje ez a kapzsiság s ezért is akasztja őket horogra a „csali.“ A tapasztalatlanabb rész egészen rábízta magát a véletlenre: megelégszik azzal, a mit a „jó szerencse“ hoz; a kiváltságosakat azonban már küzdelemre, leleményességre tanította az élet: a falánkabbak pl. mértföldekre elkisérik a hajókat s a földzetről vízbe eső minden falat ételért, élet-halál harcot vívnek. A vízi madarak, teknősbékák lábát, sőt még az alligátorok lábujjait „hárpia“ módjára megtámadó s a náluknál „tízszerte nagyobb halakat“ szétmarczangoló hiéna-természetű karibi-halak előtt nem marad azért észrevétlenül a víz színéhez közel szálldogáló legkisebb bogára sem, „ha méhecske vagy légy repül közel a víz színéhez, ezek után is tombolva ugrálnak...“ A *leső csalóhal* (*Epibulus insidiator*, Pall.) a vízi növények közt elrejtözve, órákig kitartással leskelődik a köveken vagy bekrokon ülő apró állatkák után: a megfigyelések szerint azonban legtöbbször vitte s az aquárium barátait is leginkább érdekli: a *vadászhal* (*Toxotes jaculator*.) Ez a kis nimród, ha legyet vagy más rovart vesz észre pl. a „víz fölé nyúló valamely növényen“: közel úszik hozzá, fejét a víz felületéig emeli, azután céloz és a „csőszerű“ száján át nagy erővel kilökött egyetlen vízcseppel oly feltétlen biztossággal lelövi kiszemelt zsákmányát, hogy a régi rómaiak kétségtelenül Diana kiválasztott halává avatták volna. Ám, a Diana-kultusz fénykorában a vadászhalat még nem vették észre az emberek; mert hát, hazája távol esett a klasszikus népektől. „Hazájának, Java szigetnek benszülőttei“, azonban már régóta ismerik, sőt annyira megkedvelték, hogy apró vízmedencékben, „mint háziállatot tartják.“ Dacára azonban, hogy a vadászhalaknak legtöbbször becsült táplálékuk a rovar „csak ritkán járnak horogra“ úgy látszik, nagyon kitapasztalták a dolgot; de nem is lehet máskülönben, mert hiszen, pl. ha egy légy véletlenül pottyanik a vízbe, úgy még össze is kapnak rajta, hogy

melyiké legyen... Mennyire más kép tárul azonban elének, ha a tisztelt társaságot vadászaton érjük: ilyenkor az elejtett zsákmányon soha sem vesznek össze: mindig azé lesz, a melyik lelötte... Lehet-e vajjon ez értelem nélkül való dolog?! Aquáriumban tartva, annyira megszelídülnek, hogy ujjaink közül is elkapják a legyet, ha pedig valamely ágas vesszőt erősítünk az aquárium széléhez s annak egyik — akár 35 cm. magasban a víz színe fölé hajló — ágára pl. egy szárnyatlan legyet teszünk: azonnal oda siet egy hal-vadász, hogy lelője azt onnét. Berdrow Herman értesítése szerint csak 1900. óta kezd az európai aquárium-kedvelők körében terjedni a jávaiak ezen régi díszhala, melyre nézve Kohaut Rezső Brehm nyomán megjegyzi, hogy: „Több fajt, gyönyörű külseje miatt, a halászok valóságos tisztelnek...“

Egynehány érdekes aquáriumi újdonságról figyelemre méltó adatokat közöl a wieni Berdrow Herman. Feltűnik pl. azon értesítése, hogy a *Cottus gobiót* sikerrel meghonosította aquáriumban. E hal — úgy mond — falánkságával sok mulatságos pillanatot szerzett; mindenek felett szerette az élő rákállatkákat (*gammarius*), álcákat és vízi rovarokat. Január végén jó napot akart kedvenceinek szerezni és mintegy 100 drb loharakat adott neki egyszerre. A virgociz kis halacska órahosszat vadászgatott a rákokra; másnap reggelre azonban halva volt az aquáriumban. Diagnose: túlterhelt gyomor. Tanulságos a közlemény; mert Kohaut pl. azt mondja az Állatok Világában Botos kölönte elnevezés alatt e halról, hogy: „roppant sebesen mozog“. „Úgy rohan egyik helyről a másikra — mondja Gesner — hogy e tekintetben semmiféle más hallal nem lehet összehasonlítani.“ Rendkívül falánk, olyannyira, hogy a nagyobbik lenyeli a kisebbet... Heckel és Kner, kik adataikat tapasztalt halászoknak köszönhetik, a következőket írják: „Ivási időben a him valami lyukat választ a kövek között és minden más him ellen... dühösen megvédi ezt a búvóhelyet... ivási időben gyakran olyan kölöntét is halásznak ki, a mely szájában tartja ellenségének a fejét... — a fészekgondozás körüli — kitartása ép oly csodálatos, mint a bátorsága. Dühösen beleharap a botba és vesszőbe, a melylyel helyéről el akarják űzni; csak a legnagyobb veszélyben távozik onnét s inkább a szó szoros értelmében agyonüteti magát.“ Kétségtelenül érdekes jelenség tehát, mikor arról veszünk értesítést, hogy ez a Herman Ottó szerint hazánkban békahal, boti, botos, butikóhal, ebbal, kölönte, koltty, kophal, kopsa, kutyahal és ördögghal néven ösmeretes, 10—14 cm. hosszú, roppant sebesen mozgó hal, melyet eddig még csak a szabadban figyelhettek meg: aquáriumi tenyésztésre alkalmas és hogy ez a rendkívül falánknak híresztelt halacska nem is valami túlságosan nagyevő.

(Folytatjuk.)

Kálmostermesztés a tógazdaságban.

A tógazda előtt sem ismeretlen a „váltógazdaság“ fogalma. Sőt Cs horországban és Sziléziában a halastavak sok helyen úgy vannak berendezve, hogy időnkint a mezőgazdaság szolgálatába is belevonhatók.

Ha pl. 2—3—6—8 évig haltenyésztésre szolgálták, a tavak lecsapoltatnak, hogy 1—2—4 évig zabbal, rozs-szal, piros lóherével, kölessel stb. bevettessenek.

Elképzelhető, hogy a humózus tófenéken buján nő úgy a zab, mint melegebb éghajlat alatt a köles és

ha a szemtermésük kívánni valót is engedne, a nyert sok szalma szaporítja a gazdaság szalmakészleteit, csak úgy, mint a komposztált tavi iszap a trágyát.

Igy különösen ott, hol többféle tava van valamely gazdaságnak, takarmányszükségben a „víváltók” igen jó kisegítői lehetnek. Ezek egyik leggyakoribb fordája a következő:

- 1 év: zab, vagy zabosbüköny,
- 2 év: víz,
- 3 év: víz,

Sziléziában láttam ezt is:

- 1 év: zab,
- 2 év: piros lóhere,
- 3 év: piros lóhere,
- 4 év: őszi gabona,
- 5 év: víz.
- 6 év: víz.

De adhat a halastó azonkívül is mellék hasznot, p. nád nyéréssel és — az orvosi kálmos természetével, — ha e célra egy — bárcsak részben lecsapolható — halastó partját felhasználják.

A kálmos olyan jellegzetes növény, 1—1½ méter magasságra nőve kardalakú leveleivel, lapított a végén levelalakúvá váló tőkocsányával és annak oldalából kitörő sárgás-zöld hengeres torzsavirágzatával, hogy aki egyszer látta, rögtön újból rá fog ismerni.

Nálunk a Tisza és Zagyva menti mocsaras helyeken és olyan álló vizekben, hol a piócza terem, szórványosan, vadon fordul elő, már t. i. ott, ahonnan a gyökér szedők még ki nem pusztították.

Ilyen helyekről kell szedni a kiültetéshez használandó gyöktörzseket, melyek hosszabb ideig is eltarthatók és arra ügyeljünk, hogy a rügyeket fedő héj le ne valjék a törzsök részről.

A kálmos gyöktörzse kúszó-mászó természeténél fogva gyorsan elágazik a földben és azt ily módon meg is köti. Különösen alkalmas tehát parterődtítésre is. De növény bogyóival a pontyféléknek, ráknak pióczának táplálékot is ad; végül gyökerét (a melynek Rodix calani a neve) a droguisták szívesen veszik, mert mint gyomor-erősítő szer használatos, úgy a hivatalos gyógyászatban, valamint házi gyógyyszerül.

A kálmost, a kemény tél kivételével egész éven át ültethetjük, legjobban 50×50 cm.-teres kötésben 5—10 cm. mélyen dugdossuk a tó partba, hosszabb nyelvű ásóval készítve számára fészket víz alatt is, ha a kiültetéskor nem csapolhatnók le a tó vizét.

Néhány hétre a kiültetés után a gyöktörzs részek levelet hajtanak. Ahol kimaradt volna a kálmos, akkor utánpótoljuk.

Az első évben az elágazások még igen vékonyak; csak a 2-ik évben vastagodnak meg 2—3 cm-térre és csak a harmadik évben erősödnek meg annyira, hogy kiszedésük érdemes.

Akkor — legjobban két ágú ásóval — kiszedjük az erősebb gyöktörzsöket és a sártól megtisztítva árnyékos helyen 5—10 cm-teres darabokra felvagdálva — szárítjuk. Minden növény után másfél kilo gyökeret kaphatunk, tehát 1 métermázsza gyökeérhez, mely lehámozatlanul 26, hámozva 46—48 koronán értékesíthető) mintegy 70 növényre van szükségünk. Telepünk szaporításához felhasználhatjuk a visszamaradó értékesítésre nem alkalmas vékony gyökereket.

Dr. Rodiczky Jenő.

A halellenségek havi mozgalma.

Április.

(Folytatás.)

A halvédelem érdekében csupán csak a halak őrzésére hivatottaknak is ismerniök kell a halak havi mozgalmait, különösen azokat a mozzanatokot, melyek a halaknál fajuk fentartására irányulnak, minthogy szoros összefüggésben állanak ezek azokkal az inváziókkal, melyeket az adott körülmények mintegy kihivnak maguk ellen a halzsiványok részéről, a könnyű prédaszerzés érdekében, mert például az egészséges, gyorsillanású halak még a legkvalifikáltabb halászüggyességgel rendelkező ragadozóknak sem képeznek könnyű zsákmányt és már csak azért sem, mert nagyobb részét a vizek mélyéntöltvén életüket, nem igen hozzáférhető, eltekintve bizonyos, úgymondhatnám: kényszerítő körülményektől, minők: az ívás, ikrázás, tejelés korszaka, midőn ugyanis feladván magukat a víz felületére és illanó szokásukat is lassú fizikai mozgásokkal cserélve fel, de másrészt tartósabban is időzvéen szemelött: sokkal könnyebben megszerezhető például kinálkoznak ellenségeiknek, mint rendes körülmények között. És ilyenkor jut farkasszájára belőlük a legnagyobb mennyiség, úgy hogy még a legbutább halpicéző állat is duskálhat a halprédában kedve szerint.

Vannak ugyan még más körülmények is, melyek a halat könnyen megszerezhető prédává alakítják át, például a beteges állapot, levegőzésbeli nehézségek, mikor ugyanis a halak a víz felületén tátogva („pipálva”), könnyen megkaparítható prédául kinálkoznak, mely jelenségeket a többivel együtt, a halörzésre hivatottaknak mindig figyelemmel kell kísérniök a védelem szempontjából; de mindezekről eltekintve mégis főleg a halak ívási ideje az a korszak, mely kivált a szárnyas ragadozókra legkedvezőbb és fajok szerint más és más orvok invázióira adnak alkalmat, mit csak pontos megfigyelések útján lehet kitapasztalni; épp úgy az ikrázás időbeli különféleség-e, lerakási helye és fajok szerinti ideje is más és más ellenséget csodít pusztító tevékenységre, — szóval a különböző fajú és ívási idejű halak legtöbbjének megvan a maga speciális *korszakos* ellensége; így, vannak korszakos halikrapusztítók is azok szerint a mozzanatok szerint, amint a halfajok ikrázási ideje (korszaka) magával hozza.

E hóban a legyőzött télapó szertemálló jégtábláin, deres könyecseppjein megrezdül a kikelet aranyos csillama s a boldogság forró harmatcseppjeit ülteti a szemekbe s túlvilági illetek töltik be a szívek rejtekeit fön a légben, a föld színén s a vizek titkaiban egyaránt. . . . A fesledő szerelem hónapja ez: a fajszaporítás korszaka a legtöbb halfajra nézve s ezzel kapcsolatban egyszersmind a *tilalom* kezdete (márczius 15-től kezdve) a horgok halveszedelme ellen, sőt a nemes *lazaczfélék* két, e hó elejével ívófélben levő faja már e hó beköszöntésével a tilalom védelme alá kerül, ezek a *pérhal* (*Thymallus vexillifer*) és a Duna halóriása a *galócza*.

Az ívó halak napról-napra mindnagobb arányú mozgalmat támasztanak s ezzel kapcsolatban egész lényök nagy változáson megy keresztül, túlóvatos, sőt félnék, rejtett életmódjukat egészen megváltoztatják, gyors mozgásuk ellanyhul s mintegy megbénultan, ellanyhult cselekvési képességekkel vesznek részt a lét mozgalmában s a mennyire megváltozik viselkedésök s a mennyire egyéni képességeikből is kiforgatja őket a szerelmi

élet bódító és bénító hatalma, oly mérvben változnak meg mozgalmak és faji szokásaik is egészen ellentétesen, a szokott rendes sablonnal szemben. Nem keresik a biztos rejtett nyújtó mélyeket, sőt inkább még a mélyebb vizeket lakó fajok is a sekélyebb, a naptól könnyen átmelegedő, vízi növényekkel benőtt kiöntéseket és rétségeket keresik fel ilyenkor és pedig oly tömegesen, hogy csaknem kézzel foghatjuk ki őket; és van is ilyenkor jó dolga a halfaló madárságnak, még a legügyetlenebbnek is közülök! Hát még a gémeknek és egyéb körmönfont szárnyas halászmestereknek s ikracsipegető fajoknak, melyek az anyahalak százezrekre menő ikráit, melyeket a vízi növényekre raknak le s melyeket az apahal tejével megtermékenyít: pokoli étvágygyal szedegetik ki és falánkságuk kielégíthetetlen. Jól élnek ilyenkor a *vizicsirkék*, *vizityukok*, némely *sneff*-féle s a torzcsőrű, kanálszájú jóságok, melyeket oly jól ismer és szid minden értelmes halász.

E hóban van a ragadozó, tüskésszárnyú, fésűs pénzű, izletes húsu halak fő ivási (vagyis „fördési“) szezonja. Ivik a *sügér* (*Perca fluviatilis*), a *buczó* két faja (*Aspro vulgaris* et *Zingel*), a *durbincs* (*Acerina cernna*), a *kölönte* (*Cottus Gobio*), mely fészket rak ikrái számára s kutya módra őrzi azt. E hóban a *fogas* és *kösüllő* is megteszi készületeit az ivásra és óriási területeket bejár, hogy ikráinak alkalmas helyet találjon.

A külső vadtavak, réti vizek stb. halívó helyeit (ikrázó helyeket) nagyon czélszerű felkutatni oly esetben, ha a terület szárnyas halellenségeinek kiirtása nincs módunkban, avagy irtások tilalomba, nehézségekre ütközik; az ilyen helyekre aztán riasztókat vagy kereplőket rakunk ki, vagy pedig puskás örrel őrizzetjük az ilyen vizeket, a meddig szükségesnek mutatkozik.

A vizimadarak fő párosodási, részben pedig telepedési (fészkelési) szezonja e hónapban van, miért is a halkárosító fajoknak kipusztítása avagy elriasztására nagy gondot kell most fordítani, ha ugyan jogosultak vagyunk ily cselekmények eszközzésére a vadászati jogra való tekintettel.

Ha halászerületeinken a jégmadárnak fészkelő-kürtői találatnának, czélszerű azokat rözse és föld segítségével betömni, avagy pedig a kürtökbe illő kődarabokkal eltorlaszolni; ugyanily eljárás követendő az újonnan készülő kürtöknél is. Ha a jegérodukat ily módon a használatra alkalmatlanokká tesszük, szinte bizonyos, hogy a partfurkáló kis zsványok is tovább állanak arról a helyről; különben is a jegér csak addig ragaszkodik valamely tartózkodási helyéhez, míg azt magára nézve minden tekintetben kellemesnek találja, különben pedig viszi a vágya-gondja másfelé, új tanyára.

E hónap elejével kezd érkezni hozzánk a *kanalas gém* (*Platalea leucorodia*). Kisebb-nagyobb csapatokban vagy kis társaságokban jön, ahhoz képest, mennyiben esik bele a vidék, melyen átvonul, fővonulási útjába, a melynek vonalán a tömegek teszik költözködéseiket s ezeket igen jó figyelemmel kísérni az esetleges telepedések megakadályozása miatt, mik különben e hó dereka s vége felé szoktak történni, tehát abban az időben, midőn az esetleg tömegesebben telepedettek óriási, a laikus által nem is képzelte károkat tehetnek a halikrában, majd később az ivadékokban.

E hóban érkezik a rétek főhalászmestere: a *vörös gém* (*Ardea purpurea*) is (az időjáráshoz képest egyesek már márczius utolsó hetében érkeznek) s azonnal hozzálát családi tűzhelyének megalapításához, úgy hogy április utolsó hetében egyes párok már a költéssel vannak

elfoglalva. Ha oly helyen történnék ez, hol a halászat érdekeivel ellentétben állana szaporodásuk s egyáltalában létezésük, elpusztítandók, ami könnyen történhetik, amennyiben fészkelő helyükről felfergetvén, a nádban bujdokló puskás fölött repkednek ide-oda s ezáltal igen könnyű lövésre adnak alkalmat.

Áprilisban érkezik költőtelepeire a *kis kócsag* (*Egretta garzetta*), *nagy kócsag* (*Egretta alba*), *fakutya* (*Ardetta minuta*) és *bakcsó* (*Nycticorax nycticorax*), melyek telepeiken pusztíthatók el legkönnyebben és ha csak lehetséges, el is kell még a magukat is pusztítani halállományunk teljes megóvása érdekében. Különösen pedig a *szürke gém* kipusztításán igyekezzünk amennyire csak lehet, hisz ez a madár nemcsak a halásznak, de a vadásznak is kárt tesz, amennyiben a vízi vad tojását, de sőt a fiókáit is zsákmányul ejti.

A *kis kárákatona* (*Phalacrocorax pygmaeus*) e hónapban érkezik meg költőhelyeire, ellenben a *nagy faj* e hó végén már megkezdte a költést, miközben seregesen lepi mindét-faj a halászerületeket, nagy károkat okozva a halállományban, miért is nagyon és szakadatlanul kell ellenük védekezni és mindet el kell követnie a halászati érdekelteknek kiküszöbölésükre, mert ha egyszer falukba verődtek ezek a madarak, nagy lokális ragaszkodásuk miatt nem egy könnyen riaszthatók el, a folytonos puskázás azonban elvadítja őket, — hanem akkor meg loppal rabolják ki a halasvizeket ott, a hol nem is gondolnók, szóval igen nehéz szabadulni tőlük.

A *vöcsök* párosodni kezdenek, mit hangos nyerítéssel s „káromkodással“ — mint a halászok mondják — árulnak el. Mihelyst ezt észre vesszük, fészkeiket kell felkutatnunk s tojásaikat megsemmisítenünk, magukat a madarakat pedig fegyver által semmisítjük meg. A *szárcsa-fészkeket* is elrombolhatjuk, ha már nem sikerült a fekete sereg összes képviselőivel a végleges leszámolást meg-ejtenünk. Szóval e hónap valóságga a küzdelem hónapja a gondos halgazdára nézve a sokféle halellenséggel szemben, de aztán élvezni is fogja a gyümölcsét, ha védekezésében kitartó s a halállomány érdekében való egybő törekvéseiben radikális eljáráshoz ragaszkodik...

A notorius szárnyas halzsványok közül a *rétisas* már fiait neveli, de ebben az időben nem igen halászkodik, inkább a vízi madarak után veti magát. — A *halvágó* (*Pandion*) e hó utolsó harmadában kezdi a költést. A legmagasabb fa sudarára rakott fészke messzire ellát-szik, miről könnyű felfedezni; néhány lövés a fészkebe azután, megsemmisíti az évi termést...

A *berki kánya* (*Milvus migrans*), melyeknek e hó közepe tájára esik rendes vonulási ideje (bár márczius végén többnyire látható már), e hóban párosodik. Meg kell akadályozni, hogy a halászati területek környékében telepedjék; egyébiránt fészkeseket könnyű kiirtani, mert nagyon erősen ülik tojásaikat.

Minden más szárnyas és szörmés ellenség is a folytonos üldözés tárgyát képezze a *vízi kígyókkal* egyetemben, melyeknek néhol az árkokban, rengeteg gomolyait találjuk. Egy-két lövés a tömegbe intézve, sok halacsának menti meg életét.

A ki nem restel vele vesződni, a belső halasvizek *kecskébékáit* flóbert pisztolylyal özönével lövöldözheti s ez a foglalatosság amennyire szórakoztató az unalom napjaiban, épp oly hasznos is.

Az ivás tartama alatt gondunk legyen az apró parti-sneffek-, lilék- és barázdabillegető elriasztására, amennyiben erősebb szelekkel a vízhullámzat által néha tetemes mennyiségű halikra veretvén a partra, ezen

—o VEGYESEK o—

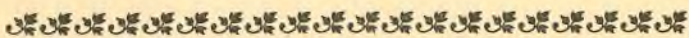
madarak által felszedetik az s ekként kárba vesz, holott egy következő hullámverés a szárazra (illetve nedves partra) került ikrák nagyrésztét talán ismét felemelte s a vízbe vissza szállította volna.

Téli halászmadaraink a *búvárok*, *búvárkacsák* stb., a melegebb fuvalom uralomra keltével egyre fogynak, tüne-
deznek, mennek vissza jeges hazájokba, miután felhíztak Tiszának, Dunának jó magyar halain, a mitől pedig a „nagy bőjt“ daczára is koppan most a foguk papok-
nak és minden magyaroknak a paragrafusok miatt, pediglen hajdanta „bőjtölő“ barát uraiméknál kedvtelve zendült a dal „bőjtöknek“ (!) napjaiban, hogy azt mondja :

„Duna pontya, Tisza kecsége,
Ipoly csukája a legjobb bőjt,
Ha szerémi borban főlt.“

(Folytatjuk.)

Lakatos Károly.

—o TÁRSULATOK o—

A „Dunaszekcső-drávatoroki“ halászati társulat december 28-iki közgyűlésén *Hinka* László alelnök bejelenti, hogy Nemgyei Ákos nyugalomba vonult s e miatt elnöki tisztéről, Ruzsovits József pedig egészségi okokból igazgatói állásáról lemondott. A közgyűlés érdemeiknek jegyzőkönyvbe való foglalása mellett köszönetet mond működésükért. Az igazgatói jelentés szerint az üzemterv-szabta tilalmak az egész vonalon szigoruan végrehajtottak ; az ellenőrzésre ez évben is két halór volt alkalmazva. A halállományban a múlt évihez képest javulás konstatál-
ható ; az állami segedelemként kapott 1 800,000 db. fogas-
süllő ikra kihelyeztetett. A Margittaszigeti ármentesítő társulat anyaggyödreit a Dunával összeköttette. Állandóan panaszkodnak azonban amiatt, hogy Horvátországban még mindig nincsen halászati törvény, ami igen sok visszaélés kútforrását képezi. A számvizsgáló bizottság jelentése szerint, a múlt évi kezelés 11247 kor. maradvánnyal zárult. A jövő évi költségekre 53932 koronát irányoztak elő, minek fedezésére az ez évi maradványon kívül holdanként 4 fillérnyi tagjárulékot vetnek ki. Végül elnökké: *Mayer* Emil főhercegi uradalmi igazgatót, al-
elnökké: *Hinka* László püspöki uradalmi jogtanácsost, igazgatóvá: *Fischer Colbrie* Emil uradalmi erdőmestert, titkár-jegyzővé *Német* Lipótot választották meg. k.

Országos Halászati Egyesület. Nyilvános nyugtató az O. H. E. pénztárába befolyt tagsági díjakról: 1903. évre: Muraközy Endre 6 kor., Schmidt József 6 kor.; 1904. évre: Neszmirák Mátyás 6 kor., Schmidt József 6 kor.; 1905. évre: Héring Sámuel 6 kor., Ivanóje József 6 kor., dr. Kemény Kálmán 6 kor., Kempelen Farkas 6 kor., Neszmirák Mátyás 6 kor., Rónay Antal 6 kor., Vigh Gyula 450 kor.; 1906. évre: Bariss Gyula 6 kor., Gyémánt József 6 kor., Kuttner Kálmán 6 kor., Kvassay Jenő 6 kor., Scheiber József 6 kor. Budapest, 1906. évi január hó 8-án. *Kuttner Kálmán* egyesületi pénztáros.

Halászati társulat alakítása a Fertőn. Mint értesülünk a Fertő tavon halászati társulat alakítását tervezik. A vonatkozó hatósági eljárás erre nézve már legközelebb megindul, hogy így minél előbb rendszeres művelés alá kerüljön ez az értékes halasvíz is.

Románia a halászatért. Bukarestből írják lapunknak, hogy a román kormány költségvetésébe egy millió leit vett fel bizonyos beruházásokra, mit a Dunamenti ártéri tavak halászatának javítása tesz szükségessé

Hal-, hízómarha- és takarmánykiállítás Bécsben. Az osztrák halászati egyesület értesítése szerint Bécsben f. évi április 6—8 ig terjedőleg hízómarha-, takarmány- és halkiállítást rendeznek a kormány anyagi támogatása mellett. A felhívás szerint a kormány támogatása oly mérvű, hogy a kiállítók sem térdíj sem egyéb költség viselésére nem kötelezettek, sőt e mellett jelentékeny állami díjakra pályázhatnak. A kiállítás halászati csoportját az osztrák halászati egyesület rendezi, mely okból a bejelentések is ennél teljesítendőek legkésőbb február hó 15-ig.

Heringvonulások tanulmányozása. Mint a svéd szaklapok írják, az újabb időben mutatkozó tapasztalatok folytán, különösen amiatt, mert ez ország nyugati pontjain a heringvonulás sikertelensége nagyon is érzékenyen érinti az ottani halászok megélhetését: a kormánykörök elhatározták, hogy alaposan tanulmányoztatják a heringvonulásokban észlelhető ingadozásokat. E végből nagy expedíciót szerveztek, *Overgaard* tanár vezetése alatt, mely már tényleg útra is kelt.

Pisztrángóriás. A Schwarza folyóban, mint az Oest. Forst u. Jagdztg. írja, nemrégiben egy rendkívül nagy pisztrángot (*Trutta fario* L.) fogtak hálóval. Hossza 77 centiméter, szélessége 17 cm. és súlya 6 kg. volt. A hal általános bámulat tárgya volt még olyan emberek előtt is, akik életükben nagyon sok pisztrángot láttak és fogtak.

Egy czápa gyomrának a tartalma. Mint Spalatoból írják, ott nemrégiben a város közvetlen közelében három halász egy hatalmas czápat fogott. Súlya 346 kg. volt, testének hossza pedig majd 3½ m. A halat Rivába vitték s ott kimérték. A mint e végből kizsigerelték, a gyomrában egy erősen bekötött vászonzacsót találtak, a melyben 59 K. 78 f. ércpénz és egy üres, bőrből való pénztárca volt. A hatóság által folyamatba helyezett kutatások során kitént, hogy eme tárgyak bizonyos Meladal nevű ottani lakosé voltak, ki július 23-án este fiával együtt Bossoglina di Trauból Castelcambiába evezett egy bárkán, azonban az éjjel támadt vihar folyamán a tengerbe esett és a vízbe halt. Tetemét nem bírták megtalálni, minden valószínűség szerint azért, mert a most kifogott czápa fölfalta.

Nyugatafrikai tengeri halak. A stettini „Ostsee-Ztg“ írja, *Gruvel* a bordeaux-i egyetem tanára s a nyugatafrikai halászatok tanulmányozásával megbízott missió főnöke, kísérleteket tett az itteni halaknak fagyasztott állapotban való szállításával. Eme kísérletek bebizonyították, hogy akadálytalanul lehet friss tengeri halakat az afrikai nyugati tengerpartokról Franciaországba szállítani. A hűtőkamarákban tartott homárokat érkezésük után azonnal elkészítették s általános vélemény szerint azok mit sem vesztek a hosszú út alatt kitünő ízükből. Az ételpróbát egy előkelő párisi étkezőben ejtették meg, számos kereskedő és más érdeklődő jelenlétében. A siker folytán elhatározottak, hogy a halbehozatalt a nyugatafrikai partokról állandósítják s e végből rendes hajójáratokat szerveznek.

Megjelent és kívánatra megküldetik

az **Ihárosi Tógazdaság** (Ihárosberény, Somogym.) **Tenyészhal-árjegyzéke.**

Dr. LENDL ADOLF állattani praeparatóriuma Budapest, II., Donáti-utca 7. sz.

„Patria“ irod. vállalat és nyomda részvénytársaság nyomása, Budapest, Üllői-ut 25.